

לפני 25 שנה

הובאה תחת הכותרת "שלוש נשיקות על הגבול" תחת הכותרת "שצריך לדעת לרמות" הובא סיפורו של בכיר כייסי ירשאל, "הוספדיל" בלשוננו הוא. בשער הגליון: רצה בעיניים — ילדינו מתחנכים לשפיות-דמים?

גליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה, הקדיש כמעט שער לנחש "רצה בעיניים" ככותרת "הנדרון" שהוקדש לכתיבת ערכי החינוך למלחמה של מערכת-הלימוד בישראל. לכתבה זו נספח מישראל תחת הכותרת, "מה אתה רוצה להיות: חייל או חלוץ?" במהלכה נשאלו תלמידי הכיתות הנמוכות של בתי-הספר. תחת הכותרת "האיש שאהב להשוויף" הובא סיפורו של המרנל אוליבר מקליין, שמישפט החל. הכתב המשוטט של "העולם הזה" רפי נלסון, דיווח תחת הכותרת "היו הפיל, היו הפיל!" על ביקורו בצבא, ארץ התה והריקנות. כתבת זווי הובאה מוקיבו תל-ציון, אחרי שכמה מהברי אנדרת-הרוקים של המשק נמשו את אגודתם ונישאו. הרשימה

האם ירדו החוקים לשנייה דאיתו
רצח
בעיניים

מפ"ם אוחות בקרני הממשלה * בני-טובים

1957 * רחל ינאית בן-צבי והעקרב

הממשלה

מקום ליד התנור
ממשלת ישראל דומה לבית מחומם ביום גשם. נעים להיות בפנים, גם ללא שום מטרה מסיימת.

הדבר קשור לאירועים באגודת האישי-יות הניתנות להכרזים עצמם — תואר של שר, כבוד והשפעה. במדינה שאינה אלא פדרציה של מיפלגות ריבוניות, הישיבה בממשלה חיונית מהרבה בחינות אחרות: אראא למשקים, רשויות-ייבוא ועסקי-שילומים, האפשרות לבנות מנגנון מיפלגתי על-חשבון משלם-המיסים.

הממשלה האמיתית של ישראל, זו החלטה החלטות וקובעת את גורל המדינה, מוכנת באיש אחד: דוד בן-גוריון. לרשותו עומדים עוזריו האישיים, שאין להם צורך להיות חברי-ממשלה. הקואליציה

השווייצר
סיפורו של אוליבר מקליין, הוואשט ב"קשר עם המודיעין הטורי. מקליין, הידוע יותר כניקב וייס, יליד ירושלים, הואשם במסירת ידיעות לאויב. אלא שמקליין/וייס היה בנוסף אדם שאהב לעשות רושם על חברות. לראייה: תחפושת של סגן-אלוף בריטי, שצולם לשם הרושם בלבד.

הממשלתית הרשמית דרושה לו רק לשם הבטחת העורף, וקבלת אישור רוב הכנסת (לאחר מעשה) לפעולותיו. **שיעור או עימוש**. מכיוון שגוה לשבת בממשלה, מאור לא נוח לשבת בחוץ, נוצרה במרוצת תשע השנים האחר-רה, שדרוש חפז כדי לשלם מהממשלה

מיפלגה שמפא"י החליטה להיפטר ממנה. הדבר הוכח לא פעם. כאשר ביקש בן-גוריון להיפטר משותף עם אנדרת-ישראל, לא מצא שום תרופה. ההזמנות באה לו רק במיקרה. ב"אחד הבקרים, בערב ראש-השנה תשי"ב, נודמן מנהיג האגודה, איצ'ה-מאיר לוי, לביתו של בן-גוריון. הציג לו את דרישותיו שירותן בממשלה עד היום. צר לי ש"להמשיך ולהישאר בממשלה אם לא ייתר קבלו דרישות אלה". אמר לוי בתמימות, כרגיל בשיחות אלה, מבלי לייחס למילים יותר חשיבות מאשר לשיעור או לעיטוש. בן-גוריון קם ממקומו, וזהר כולו. "ובכן", אמר, הושיט ידו ללוי. "אני מודה לך על שירותך בממשלה עד היום. צר לי ש"אנחנו נפרדים". איצ'ה-מאיר לוי נשאר בחוץ, עד היום.

לא טוב יותר היה גורלם של הציונים הכלליים. כאשר ביקש משה שרת לסלק ערב הבחירות האחרונות ולא ידע כיצד כמעט בהיסח-הדעת הצביעו הציונים הכלליים נגד הממשלה בעניין עירעור קסטרו, שלם אנחנו אותם כמלוא הגימה ושלא היתה להם שום שייכות אליו בכלל. שרת קפץ על המציאה, הכריח אותם ל"התפטר מן הממשלה".

משבר בחיי-הנישואין. מיפלגות השמאל עמדו לא פעם לפני תהום דומה, אך בכל פעם הצליחו לקפוץ אחורה, לתוך חיק הממשלה. כך התנגדה מפ"ם למיבצע סיני, אך נשארה בממשלה שנגשה לבצע את המיבצע. למחרת התנגדו מפ"ם ואחר דות העבודה בשף-קצף לסיגה מעזה ור משארם אל-שייח' אולם נאחזו בקרני-הממשלה בשתי רועותיהן הפועליות והיובלות. הם נשארו בפנים, נסוגו עם הנסוגים וקיבלו על עצמם את האחריות הפוליטית למעשה שהיה מתועב בעיניהן. השבוע הגיע המיבחן השלישי. שתי המיפלגות ידעו כי ההודעות חסרות-השירי בות, וכי הממשלה (שהן חברות בה) כבר נתנה למעשה את מלוא האישור להשתל-בות ישראל במערך האנטי-סובייטי. במסגרת דוקטרינת איזנהאור, אחרי שחינכו דור לשינאת הקפיטליזם האמריקאי ולהערצת המשטר הסובייטי, היה קשה להן ל"הצביע בעד הדוקטרינה".

המורים ביקשו יין. "לפני הטיוול ל"מצדה היו חסרים לנו מצרכי-מוון", סיפר. "פרצו לחנות אחת ואחר כך לשניה. כמעט כל הכיתה ידעה על זה, הבאנו את כל המיצרכים לטיוול. היו לנו גם סיגריות ועישנו שם. גם התלמידות עישנו יחד אתנו. המורים ראו ולא אמרו לנו כלום. רק כשתלמידה אחת התעלפה, באו אלי שני מורים וביקשו ממני קצת יין. הם ידעו שהיה לנו יין".

את הכסף ביזבזנו בבתי-קפה ובמיסע"רות יקרות. היינו הולכים להצגה שניה בקולנוע ואחר כך למיסעדות. לפעמים היינו הולכים לבתי-בושת בתל-אביב. היינו הולכים כולנו יחד. היינו חוזרים בטקסי ספיישל".

הגילויים זיעזעו את הנוכחים. פרקליט המחוז, יעקוב בראור, היסס מעט לפני שהחל בחקירת שתי וערב. כשפתח ב"א-לות הראשונות, היה תקיף מאוד. לדעתו צריך להתייחס ברצינות לתופעה, לאחר שייבדקו הנגיעים של הנאשמים כולם וכל אחד מהם לחוד. "לפני שתתחלחלם בפרי-צות", שאל, "לא הלכתם לבתי-בושת?"

נאשם מס' 2, לבוש במדי צבא חדשים, חשב רגע. לפני שהשיב. הוריו, שעמדו מולו, כבר ידעו את התשובה. היא הפתיעה רק את אלה שלא היו שותפים למהלך החקירה הארוכה: "כן. גם לפני זה היינו הולכים לבתי-בושת".

בראור המשיך לשאול: "הורך לא היו דואגים לך כשהיית חוזר אחרי חצות? הם לא שאלו אותך לסיבת האיחור?" קולו של הנאשם במדים רעד משהו: "הם ידעו שיש לי חבר, הייתי מספר להם שאני חוזר ממנה. הם ביקשו ממני לא להישאר איתה מאוחר, אבל הורי היו שוככים לישון מוקדם מפני שעבדו קשה ורק לעיתים רחוקות היו מרגישים ב"כשהייתי חוזר הביתה מאוחר".

החברה או הפרט. סיפורי הנאשמים ותירוציהם נשמעו קלושים ובלתי-משכנ"עים. הסניגורים השתדלו לפני כן לשאול את השאלות שיש בהן כדי להניע את השופט להקל בעונש: "כמה אחים יש לך? כולם נהנים מיחס שווה? כמה זמן מקדיש לך אביך ביום? האם הוא מתעניין ב"מליודי?" הם רצו להוכיח כי החברה והסביבה המיידית הן אשר דחפו את ה"נערים למעשיהם. לפי גירסה זו, הנערים עצמם לא היו אשמים מלוא האשמה ב"פשיעה".

"העולם הזה" 1024
תאריך: 29.5.1957

בראור יצא להתקפת נגד: "כמה קיבלת השנה בספרות? כמה ספרים אתה קורא מחוץ ללימודים? איזה ספרים אתה קורא? מדוע כתוב בתעודה שלא השתתפת בשי"עורי גנ"ע?" כוונתו היתה ברורה: זרע הפרענות היה טמון בנערים עצמם ובי-סגולותיהם האישיות.

בחדר שררה דומיה. הנאשמים הסתכלו אחד בשני במבוכה. נשמע רק קולה של אחת האמהות, שגרפה את חוטמה ברעש. "זה שבר את כולם בבית", נשמע קול מצטדק. "אבא התעלף ואמא זאלה עד היום, אני מתחרט על כל מה שעשיתי ואני רוצה להחזיר את הכסף אחרי ש"אשתחרר מן הצבא".

המורים שבלישכה היו נבוכים לא פחות מתלמידיהם. כל אחד מהם חשב על חלקו בפרשה. ההורים הביטו בתיקרה, היסטו מבטיהם זה מזה. היה ברור לכולם כי בלישכתו הקטנה של הנשיא החורן צפה ועלתה פרשה מועזת של מציאת חיים נוראה — בנים למישפחות בעלות אפשרות יות כלכלית למעלה מבינוניות. מסוגלים להכנין שיעורים בשעות אחר-הצהריים ו"בלבות את הערבים בפריצת חנויות וקופות בתי-ספר".

הבעייה המיוחדת של ששת הנאשמים דרשה את פתרונה מידי השופט. הבעייה הכללית יותר — בעיית חוסר האידיאלים וההתפרקות הדרגתית מערכי המוסר של הדור הקודם — ריחפה על פני הארץ כולה ודרשה תשובה מפי מורים, רופאים, מחנכים ואנשי-ציבור.

אנשים

מניה שוחט הישיבה, מוותיקות השומר, ביקרה השבוע אצל רעייתו של נשיא ישראל, רחל ינאית בן-צבי, והחליפה איתה זיכרונות על הימים הטריים. בין השאר סיפרה ינאית על מאורע שקרה לה בשעתו, כשהוטל עליה להעביר אקדה חבו בתוך בגדיה מיפו לירושלים. כאשר עלתה לאוטובוס הערבי שבו היתה צריכה לנסוע, הרגישה פתאום רחל ינאית כאב צורב בגופה, אך לא העזה להתלונן מחשש שיגלו אצלה את האקדה. רק בי הגיעה לביתה גילחה כי בבגדיה ישב עקרב צהוב שעקץ אותה.

עורך ידיעות אחרונות ד"ר הרצף רזובלום: "כנראה לא יפרוץ משבר ממשלתי מארבעה טעמים: (1) האגף ה"שמאלי בקואליציה איננו רוצה בו. (2) האגף המרכזי בקואליציה איננו רוצה בו. (3) האגף הימני בקואליציה איננו רוצה בו. (4) כל יתר חלקי הכנסת רוצים בו".

ראש-ממשלת בריטניה לשעבר, סר וינסטון צ'רצ'יל: "אני אוהב ללמוד, אבל לא תמיד אני אוהב שילמדו אותי".

לא מכבר קיבלה שגרירות ישראל בלונדון בקשה מזורה ביותר, הנוגעת ל"ראש-הממשלה דויד בן-גוריון": חברת דרבי הבריטית, המפורסמת במירוצי-הסור סים שלה, ביקשה לקרוא לאחד מסוסיה ב"שם, דויד בן-גוריון". הסבירה החברה: השם יתאים מאוד. מכיוון שהסוס נולד לאב בשם "עוז" ולאב בשם "פלטין". תשובת השגרירות: "לא!".

נוער

זרע הפורענות
עשרות תלמידים לבושים בתלבושת ה"אחידה של בתי-הספר התיכוניים בתל-